

A fost odată ca niciodată etc.

A fost odată un împărat. Acest împărat avea trei fete. Rămâind văduv, toată dragostea lui el și-o aruncase asupra fetelor.

Ele mărimdu-se și văzând sârguința ce punea părintele lor ca să le crească pre ele, să le învețe și să le păzească de orice răutăți și bântuiei, se sileau și ele din toată puterea lor ca să-l facă să-și uite mâhnirea ce-l coprinsese pentru moartea mumei lor.

Într-una din zile, ce-i vine împăratului, că numai întrebă pe fata cea mai mare:

– Fata mea, cum mă iubești tu pe mine?

– Cum să te iubesc, tată? Iaca, eu te iubesc ca mierea, răspunse ea, după ce se gândi ca ce lucru poate fi mai dulce pe lume.

Atâta o tăie capul pe dânsa, atâta și vorbi.

– Să-mi trăiești, fata mea; să-mi facă Dumnezeu parte de tine.

Și întrebând și pe fata cea mijlocie:

– Dar tu cum mă iubești pe mine, fata mea?

– Ca zahărul, tată.

Atâta o tăie și pe dânsa capul și atâta răspunse.

– Să-ți dea Dumnezeu bine, fata mea. Să mă bucur de tine.

Pasămite fetele acestea erau lingușitoare și știau să-și arate iubirea către părintele lor mai mult decât o avea.

Împăratul se bucură cât un lucru mare când auzi de la fetele lui cele mai mari cât îl iubește. El socoti că altfel de iubire nu poate să fie decât cea dulce ca mierea și ca zahărul.

Și uitându-se și la fata cea mai mică, ce sta mai doparte și cu sfială, o întrebă și pe dânsa:

– Cum mă iubești tu, fata mea?

– Ca sarea în bucate, tată! răspunse și ea cu față senină, zâmbind cu dragoste fiască și lăsându-și ochii în jos, de rușine că vorbi și ea.

Ea se rușina, biet, văzând că tată-său o băgase și pe ea în seamă, ca o mai mică ce era.

Când auziră surorile ei răspunsul ce dete ea tatălui lor, pufniră de râs și-și întoarseră fețele de către dânsa. Iar tatăl lor se încruntă și, plin de supărare, zise:

– Ia fă-te mai încoa, nesocotito, să ne înțelegem la cuvinte. N-auziși tu pe surorile tale cele mai mari cu ce fel de dragoste mă iubesc ele? Cum de nu te-ai luat după dânsa ca să-mi spui câtă dragoste dulce ai și tu către tatăl tău? Pentru asta oare mă trudes eu ca să vă cresc și să vă dau învățătură cum altele să nu fie în lume ca voi? Să te duci de la mine cu sarea ta cu tot!

Când auzi fata cea mai mică a împăratului urgia tatălui său, ce cădea pe capul ei, intră în fundul pământului de mâhnire căci se supăraseră tată-său și, încumetându-se, zise:

– Să mă ierți, tată, că eu n-am vrut să te supăr. Eu am socotit cu mintea mea că dragostea ce am către tine este, dacă nu mai presus decât a surorilor mele, dar nici mai prejos decât mierea și zahărul...

– Auzi, auzi, o întrerupse tată-său; și mai ai obraz să te atingi de surorile tale cele mai mari? Să te duci de la mine, fată nerușinată ce ești, să nu-ți mai auz de nume!

Îi închise gura și o lăsă plângând.

Surorile vrură să o mângâie, dar cu niște cuvinte atingătoare, care îi făceau mai mult rău decât bine.

Fata cea mai mică a împăratului, dacă văzu că nici surorile nu o cruță, își puse nădejdea în Dumnezeu și se hotărî să plece unde mila Domnului o va duce.

Își luă deci din casa părintească un rând de haine proaste și vechi și pribegi din sat în sat, până la curtea unui alt împărat.

Ajungând acolo, stătu la poartă.

Chelăreasa o văzu și dacă veni la dânsa o întrebă ce vrea; ea răspunse că este o fată săracă și fără de părinți, și ar vrea să se bage la stăpân, dacă ar găsi vrun loc.

Tocmai atunci ieșise ajutoarea chelăresei și ar fi voit să bage pe alta. Se uită la dânsa chelăreasa, cu ochi pătrunzători, și i se păru a fi bună să o ia pe dânsa în slujbă.

Fata de împărat mai fu întrebată că ce simbrie cere, și ea răspunse că nu cere nicio simbrie, fără decât să slujească o bucată de vreme și dacă slujba ei va fi vrednică de vro simbrie, să-i dea atât cât va face.

Chelăreasa se bucură văzând-o că răspunde așa de cuminte, și o luă să-i fie ajutoare. Îi spuse ce are să facă și îi dete pe mână un vraf de chei din mai multe ce avea.

Fata era cuminte și deșteaptă. Ea începu să deretice prin cămara și prin dulapurile de la care avea cheile și să puie fiecare lucrușor la rânduiala lui.

Și fiindcă îi prindea mâna la frământat, la fiertul dulceților și la alte bunătăți de mâncare ce se află prin cămările împăraților, în grija ei fură lăsate tainurile curții. Și cum oare n-ar fi știut să facă toate astea? Mă rog, fată de împărat nu era?

Și nu se ivi nicio cârteală din partea nimănui, căci ea toate tainurile le împărțea cu cumpănă și cu dreptate, de nu-i găsea nimeni nicio părtinire.

Unde să stea ea la vorbă deșartă cu oamenii și cu femeile curții, sau cu streinii carii veneau să-și ia tainurile și merticurile? Unde să iasă din gura ei vreo

vorbă fără cumpăt, ori să asculte de la cineva vreo asemenea vorbă, că se rușina, și găsea ea cuvinte destul de cuviincioase cu care să închiză și gura cea mai farfara.

Ea nu sta la taifas cu slugile ori cu slujnicile curții, ci, când își găsea câte nițică vreme de repaos, citea pe carte.

Toți cu totul aveau sfială de dânsa și nu-i găsea nimeni vreo faptă care să le dea dreptul a-i atârna vrun ponos de coadă.

Vestea despre vrednicia și smerenia ajutoarei de chelăreasă ajunsese numaidecât și la urechile împărătesei. Ea dori s-o vază. Iară dacă se înfățișe împărătesei, fata de împărat știu să se arate și să vorbească din inimă curată, fără prefăcătorie și fără multă îndrăzneală.

Împărăteasa prinse a o îndrăgi. Ea bănuie că ajutoarea de chelăreasă nu poate să fie de neam prost.

Vezi, măre, Doamne, cum se cunoaște cât de colo vița cea bună.

Și așa cum vă spusei, împărăteasa luă pe fată, ajutoarea chelăresei, pe lângă dânsa.

Unde se ducea împărăteasa mergea și ea. Când se punea împărăteasa la lucru, lucra și ea. Apoi, lucrul ce ieșea din mâna ei era mărgăritar, nu altceva. Din toate, din toate, cuvintele cele înțelepte ce ieșeau din gura ei plăcu împărătesei mai mult decât orice. Ce să întindem vorbă multă? Ajunseseră să fie nedespărțită de împărăteasă. O iubea împărăteasa ca pe copilul ei.

Se mira și împăratul de atâta alipire a împărătesei către această fată. Acest împărat avea un fecior singur la părinți.

Tată-său și mumă-sa se uita la dânsul ca la soare. Îl pierdeau de drag ce le era.

Și mergând împăratul la un război, luă și pe fiul său cu dânsul, ca să se deprinză cu ale războaielor. Acolo, nu știu cum se făcu, nu știu cum se drese, că numai ce îl aduseră acasă rănit.

Să fi văzut acuma pe mă-sa jăliri și plânsete. Nu mai știa ce să-i facă ca să-l vindece mai curând. Noptile le făcea zile priveghindu-l la boală. Iară dacă o ajunsese oboseala de nu mai putea sta în picioare, împărăteasa puse pe fata ei din casă, ca pe un om de credință, să îngrijească de dânsul, și apoi, când una, când alta, erau nelipsite de lângă patul rănitului.

Cuvintele cele blânde și înțelepte ale fetei, mângâierile ei cele dulci și neprefăcute, smerenia ei deșteptară în inima bolnavului o simțire ce nu o avusese până atunci; iar mai mult decât toate, cum știa ea să umble de binișor când îi primenea

ranele, făcu pe fiul de împărat să o iubească ca pe o soră, căci pare că-i alina durerile când pune ea mâna pe rănilor lui.

Într-un după-prânz, după ce se făcuse mai bine, când sta de vorbă cu mă-sa, el îi zise:

– Știi ce, mamă, mie mi-ar fi voia să mă însor.

– Bine, măicuță, bine. Mai bine de tânăr, decât să intri în valurile lumii. Să-ți caute maica o fată bună de împărat, și de neam, și de treabă.

– Ea e găsită, mamă.

– Și cine este? O știi eu?

– Să nu te superi, mamă, dacă ți-o spune. Mie mi-a rămas inima la fata dumitale din casă. O iubesc, mamă, ca pe sufletul meu. Din câte fete de împărați și de domni am văzut, niciuna nu mi-a plăcut ca dânsa. Ea mi-a robit inima.

Se împotrivi împărăteasa oarecum, cârmi ea; dar nu fu cu puțință să întoarcă pornirea fiului ei de la această însurătoare.

Dacă văzu și văzu că altfel nu se poate, și că fata ce-și alesese fiul ei să o ia de nevastă este cuminte, blândă, cu bună judecată, și mai presus de toate este smerită, cinstită și vrednică, se învoi și dânsa. Rămase acum să înduplece și pe împăratul, tatăl băiatului, ca să primească și dânsul alegerea fiului lor.

Pentru aceasta nu fu mare greutate; căci atât muma, cât și fiul căzură cu rugăciune și laudară pe fată cum știură și ei mai bine.

Logodiră deci împăratul și împărăteasa pe fiul lor cu fata din casă a împărătesei și hotărâră și nunta.

Când începură a face poftirile la nuntă, logodnica fiului de împărat se rugă cu cerul, cu pământul ca la nuntă să poftască și pe împăratul cutare, pe tatăl ei adică; se feri însă d-a spune cui va că este fata aceluia împărat.

Socrii priimiră să-i facă voia și poftiră la nuntă și pe acel împărat.

În ziua cununiilor veniră toți musafirii la nuntă. Se începură veseliile și ținură toată ziua, ca la împărați, de! ce să zici?

Seara se întinse o masă d-alea împărăteștile, cu fel de fel de mâncări, de băuturi, de plăcinte și de alte bunătăți, de să-ți lingi și degetele când le vei mânca.

Mireasa poruncise bucătarilor ce bucate să gătească. Ea însă cu mâna ei găti departe toate acele feluri numai pentru un musafir. Apoi dete poruncă unei slugi credincioase ca să bage bine de seamă ca aducând la masă bucatele gătite de dânsa, să le puie dinaintea împăratului poftit după rugăciunea ei. Dară să îngrijească să nu le puie dinaintea altcuiva, că e primejdie de moarte.

Sluga cea credincioasă făcu întocmai precum i se poruncise.

